

รายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนเบญจมราชูทิศ มณฑลปัตตานี ข้าพเจ้านำมาจากหนังสือกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๒ หน้า ๑๘๗-๑๘๘ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๕๘ นับเป็นเวลา ๘๔ ปีมาแล้ว ผู้สนใจเกี่ยวกับโรงเรียนดังกล่าวจะได้ใช้เป็นข้อมูลศึกษาค้นคว้าต่อไป อักษรและอักษรวิจิตรจากแจ้งความกระทรวงธรรมการที่นำมาเผยแพร่นี้ คงรักษารูปแบบเดิมทุกประการ

รงค์ ประพันธ์พงศ์

แจ้งความกระทรวงธรรมการ

แพนกรมศึกษาธิการ

เรื่อง สร้างโรงเรียนเบญจมราชูทิศ มณฑลปัตตานี

ด้วยมณฑลปัตตานีมีใบบอกมาว่า บรรดาข้าราชการพ่อค้าและราษฎรในมณฑลปัตตานี บริจาคทรัพย์และสิ่งของ ส่วนทรัพย์เป็นเงิน ๑๕,๓๓๐ บาท ๒๓ สดางค์ จัดการสร้างโรงเรียนประจำมณฑลขึ้นโรงหนึ่ง กว้าง ๔ วา ๒ สอก ยาว ๒๒ วา ๒ สอก มีมุขหน้า กว้าง ๑๘ สอก ยื่นออกไป ๖ สอก และมีเฉลียงหน้าซ้ายขวาตามโรงเรียนกว้าง ๖ สอก สูงจากดินถึงพื้น ๕ สอก จากพื้นถึงเพดาน ๗ สอก จากเพดานถึงอกไก่ ๑๐ สอก แบ่งเป็นห้องเรียน ๖ ห้อง ๆ

๕๒ รุสมิแล

หนึ่งกว้าง ๓ วา ยาว ๔ วา ๒ สอก ห้องครู ๒ ห้อง กว้างยาวห้องละ ๖ สอก กับมีห้องประชุมห้องหนึ่ง กว้าง ๔ วา ๒ สอก ยาว ๖ วา พื้นและฝาไม้กระดาน หลังคามุงกระเบื้อง เสาก่ออิฐถือปูนทาสี ทั้งภายในและภายนอก รวมสิ้นเงินค่าก่อสร้าง ๑๔,๕๐๐ บาท ทำโต๊ะแลเก้าอี้สำหรับโรงเรียนสิ้นเงิน ๘๓๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๕,๓๓๐ บาท คงเหลือ ๒๓ สดางค์

เมื่อการก่อสร้างได้สำเร็จเรียบร้อยแล้ว มณฑลได้จัดการกระทำพิธีเปิดโรงเรียน คือวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เวลาบ่าย อารธนาพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ รุ่งขึ้นวันที่ ๒๒ เวลาเช้า ถวายอาหารบิณฑบาต มหาอำมาตย์ตรี พระยาเดชานุชิต สมุหเทศาภิบาล ได้เชิญเสด็จมหาอำมาตย์โท สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร์ สมุหเทศาภิบาล มณฑลนครศรีธรรมราช เป็นประธานในการเปิดโรงเรียนนี้ ครั้นเวลาบ่าย ๓ โมง ๔๐ นาที สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร์ เสด็จประทับหน้าโรงเรียน มีข้าราชการและกองตำรวจภูธรเสื่อป่า ลูกเสื่อ นักเรียนสามัญชายหญิง ตลอดจนกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ราษฎรพร้อมกันเฝ้า พอได้ฤกษ์เวลาบ่าย ๔ โมง มหาอำมาตย์ตรี พระยาเดชานุชิต สมุหเทศาภิบาล กราบทูลรายงานการเปิดโรงเรียนแล้วสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร์ ประทานพระดำรัสตอบแล้วทรงชักเชือกที่คลุมป้ายนามโรงเรียน มีนามตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานว่า “โรงเรียนเบญจมราชูทิศ” กองตำรวจภูธร และเสื่อป่า ลูกเสื่อร้องไชโย แตรวงและแตรสั้น บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี นักเรียนชายหญิงร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีไปพร้อมกับแตรด้วย ต่อนี้ไปได้มีการประชุมอวยบังคมพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช และมีการสำแดงวิชากายบริหารและวิชาลูกเสื่อด้วย เวลาค่ำมีการขับร้องและละครของบรรดาคูรณักเรียน เป็นการฉลองแล้วเป็นเสร็จการ มีรายงานผู้บริจาคทรัพย์และสิ่งของดังแจ้งต่อไปนี้

รายนามผู้บริจาคทรัพย์

พระยาเดชานุชิต สมุหเทศาภิบาล ๕๐๐ บาท พระยาพิทักษ์ธรรมสุนทร พระยาตานี พระยาเพชรภิบาล พระยาสุริยสุนทร พระยาพิพิธเสนา มาตยาธิบดี พระยา

เมือง คนละ ๑,๐๐๐ บาท รวม
๔,๐๐๐ บาท พระยาภูผาภักดี
พระยาเมือง ๘๓๓ บาท พระบริรักษ์
ภูเบนท์ อธิบดีผู้พิพากษา ๓๐๐
บาท พระยาพิพิธภักดี ผู้ว่าราชการ
เมือง ๑๑๕ บาท พระวิจิตรวัฒนาทร
ปลัดเมือง ๑๕๕ บาท หลวงราชภักดี
ยกระบัตรมณฑล ๑๕๐ บาท ขุน
สุนทรลิขิต ผู้พิพากษา ๑๓๐ บาท
หลวงมทรานทรบำรุง หลวงอมัจกิจ
พิบูลย์ ปลัดเมือง หลวงสมาน
นายอำเภอคนละ ๑๒๕ บาท รวม
๓๑๕ บาท หลวงศรีบุรีรัฐ ปลัด
จังหวัด หลวงนรกิจกำจร ปลัดเมือง
หลวงอุดมรัชฎาทร สรรพากร
มณฑล ขุนโยธานุประดิษฐ์ ผู้พิพาก
ษา ขุนนิธยานุรักษ์ ผู้ช่วยสรรพากร
หลวงบริรักษ์ยะรังราษฎร์ หลวง
สมักรุรการ ขุนประหยัดธนพิช
นายอำเภอ คนละ ๑๐๐ บาท รวม
๘๐๐ บาท หลวงพิบูลย์พิทยาพรค
กรรมการมณฑล ขุนประชาพิณิจัย
ผู้พิพากษาคคนละ ๘๐ บาท รวม
๖๐๐ บาท หมื่นสุจริตรักษา นายม่น
ยกระบัตรเมือง หลวงสุรนารถ
ปานารักษ์ ขุนบริรักษ์ หลวงเมือง
นายเพ็ชร นายถมยา นายจิตร
นายอำเภอ คนละ ๗๕ บาท รวม
๖๐๐ บาท ขุนนรเวชวิชกิจ แพทย์
หะยีหมิมะ โตะคาลี คนละ ๖๐ บาท
รวม ๑๒๐ บาท ขุนบรรณกรโกศล
นายอำเภอ ๕๕ บาท ขุนประคุด
นิคมธานี หมื่นภักดียกระบัตรเมือง
หลวงภักดีรณฤทธิ์ พธำมรงค์ ขุน
คณิตธานีเขตร จำเมือง นายเนือง
นายหลง นายอำเภอ คนละ ๕๐ บาท
รวม ๓๐๐ บาท ขุนบริรักษ์ธานี
นายปิ่น แพทย์ นายกัน แพ่ง คนละ

๔๕ บาท รวม ๑๓๕ บาท หลวง
บุรานุวัติการ ผู้ช่วยราชการเมือง
นายสุ่ม นายก็เตียง นายอ่อน
ศุภมาตรา ขุนพินิต พนักงานด้าน
ภานี นายศิริผู้ช่วยสรรพากร นาย
เอียด นายหนู แพ่งหมื่นนครรักษา
นายเวศ นายนิม นายขาว ปลัดขวา
นายหนู แพทย์ นายชม นายแนม
พธำมรงค์ นายกล่อม ครู นายสวด
จำเมือง ภูปัดรา คนละ ๔๐ บาท
รวม ๑๒๐ บาท ขุนบำรุงยะราชรัฐ
นายอำเภอ นายพิน กรรมการเมือง
คนละ ๓๖ บาท รวม ๗๒ บาท
นายภูษา ๓๑ บาท ๖๕ สตางค์
นายนุ้ย ปลัดอำเภอ นายจัน นาย
เชื้อ นายเนตร นายฤทธิ นายทับ
ปลัดขวา นายสวด นายวัน นายเนียม
จำเมือง นายหลุย นายเอียด นายชุ่ม
นายห้อง สมุห์บัญชี คนละ ๓๐
บาท รวม ๓๘๐ บาท ขุนบวรศุลกา
รักษ์ นายเจียง ศุภมาตรา นาย
เม่งหวด พนักงานภานี นายอ้อม
อักษรเลข หมื่นแสนหา นายเฉย
นายไผ่ ปลัดขวา นายจ้วน ปลัดซ้าย
นายสิน นายวาด นายอัน นายสี
สมุห์บัญชี คนละ ๒๕ บาท รวม
๓๐๐ บาท นายพงษ์ นายอำเภอ
ขุนอภิบาล นายสุดใจ นายเอียด
ปลัดอำเภอ นายทับ นายเพิ่ม นาย
กมุคดา นายโตะ นายใจ นายพลอย
นายโย นายบุญ นายเจียม นายเชื่อน
ปลัดซ้าย นายแปลก รองปลัด นาย
ผจง นายเที่ยง นายจ้วน อักษรเลข
เจ๊ะอาดี โตะคาลี นายวงษ์ ยกระบัตร
ศาล นายหล้า นายแก้ว นายช่วย
นายนิม สมุห์บัญชี นายบันดี นาย
ลัก พนักงานภานี นายชุม ศุภมาตรา
นายโตะ ครูจีนเฮี้ยว จีนถั่วย พ้อค้ำ

คนละ ๒๐ บาท รวม ๖๐๐ บาท
นายสิทธิ์ปลัดขวา หวันคอและ
นายนพ นายนิม นายพลอย นาย
เปลี่ยน นายทิ้ง จีนบั้ง นายเจียง
นายปลื้ม เสมียน นายฟอง นายหนู
นายขาว จีนเถ่ง คนละ ๑๗ บาท
๕๐ สตางค์ รวม ๒๔๕ บาท นายชู
สมุห์บัญชี นายเอียด ผู้ช่วยสมุห์
บัญชี นายพิน ปลัดซ้าย นายหนู
ครู หะยีดา เย็บหนิแหว โตะคาลี
นายสุข นายจัน นายคุ้ม นายชุม
นายเซ่ง นายหนู นายชวด นายแดง
นายขาว นายเพ่ง นายอ้อม นายเปื้อน
นายหิน นายขุนหิน นายเคียง
นายสวด นายเม่ง จีนฮอจิว นายเคร์
นายพันธิ์ นายนิม นายสวด เสมียน
จีนเอ็งสวด พ้อค้ำ นายแดง นายขาว
นายจอน นายสาละมัน นายพิกุล
นายเลียม คนละ ๑๕ บาท รวม
๕๒๕ บาท หะยีอาหวัง แหกอาหวัง
โตะคาลี นายเทียน จีนเท็ก นายห้อง
ศุลกากรักษ์ นายหวันนางวัง นายแดง
ขุนยะรังรักษา นายเฟื่อง นายจิ
นายล่อง นายทับ นายเจ็ง นายหนู
เล็ก นายกลีบ นายวิง นายเคียด
นายคง นายแปลง นายล่วน นายโย
นายมะณี นายคว้น นายหมุ่น นาย
เซ่ง นายช่วย นายสัก นายช่อง
นายทอง นายสาย เสมียน นายเซ็ง
นายบุญ ผู้คุม แหกคาหลัง การโรง
นายช่วง เปะหวัง นายไผ่ นายเตียน
นายตั้ง นายผัด คนละ ๑๒ บาท
๕๐ สตางค์ รวม ๔๗๕ บาท ๕๐
สตางค์ นายหนู ครู นายสมบุญ
ผู้ช่วยสมุห์บัญชี นายทิด นายเอียด
นายเลือน ผู้คุม หะยีอูมา โตะคาลี
นายคล้าย แหกเจ๊ะและ นายคง
นายปาน นายพลอย นายฮกล้าย

นายชี นายถ่าน จีนฉันท้อง จีนโห้
จีนบี้ นายอั้น นายฮวด นายหัด
นายเรื่อง สุกการักษ์ นายพิน
นายอ้อย นายม้วย นายดี แจกสะและ
แจกเส็ง นายวาส แจกอาห้วง
สารวัด นายเจือ นายหล้า นายเปีย
นายโขง นายสี นักการ แจกห้วง
นายหวาน ภารโรง นายโหมง เจ๊ะจู
นายเซ่งยี่ นายอ่ำ นายจอน นายภู
แจกลาเต๊ะ นายแก้ว นายถัด นาย
เวศ นายแปลง นายแคะ นายเค้ม
นายแนม นายฉืด นายคว่น นาย
ปล้ม นายสุย นายหนู นายโย
นายกลั่น นายเลียง แจกนิโว นาย
ยาน แจกเจ๊ะหมาน นายกลับ นาย

มาก นายฮก นายคำ นายเกลี้ยง
แจกเจ๊ะและ นายสุย นายวาส นาย
ปิ่น นายหนู นายเจ๊ะยอ นายเลื่อน
นายหนู จีนต่อง นายเส่ง แจกกาฮัน
นายปลวม นายล่าย แจกเจ๊ะมิง
นายวาส นายเจ็ง ขุนประสิทธิ์ นาย
จ้วน นายแก้ว นายก่ง นายหดี
นายร่วง นายครั้น แจกมะแซ นาย
ช่วย นายทอน แจกเจ๊ะปี เสมียน
หลวงวิเศษ จีนลก จีนห้องหงวน
จีนอูล้อ จีนไปย็อก จีนตุ้น จีนชูหัน
จีนหลาก จีนแกโฮ่ จีนเกาเหลี่ยน
พ้อกล้า นายพิน นายเจริญ นายหว่าง
นายมะ นายอ้ว นายคลิ่ง นายชัน
นายสาเฮาะ นายฟองเฮง จีนเลียด

จีนพง คนละ ๑๐ บาท รวม ๑,๑๕๐
บาท นายเซียง ทะยี่นิเด นายนวล
ครู นายชัน เสมียน จีนเซียง จีน
ยกอิน จีนอาเมา จีนจู้เซ็ง พ้อกล้า
จีนบุญ จีนเซ็ง จีนอามอ ราษฎร
คนละ ๕ บาท รวม ๕๕ บาท ผู้ที่
ออกต่ำกว่า ๕ บาท ๓,๘๕๔ คน
เงิน ๓๒๔ บาท ๘ สตางค์ พระจีน
กณานุรักษ์ เรือรบมาได้ ๔๗๖
บาท นายสุหร่า ๔๖๖ บาท ราย
โรงเรียนมลายู ๗๐๐ บาท รวม
ทั้งสิ้น ๑๕,๓๓๐ บาท ๒๓ สตางค์

โรงเรียนเบญจมราชูทิศปัจจุบัน